

Kerk in Zwolle-West in 2030

—

de samenwerkende wijkgemeenten van de Stinskerk en Open Kring

van de Protestantse Wijkgemeente Stadshagen

OPEN KRING

Eindversie 21 februari 2024

Inhoud

Gebed: Als er muren.....	4
Inleiding	5
Opdracht van de Algemene Kerkenraad.....	6
Kerk zijn in-, voor- en door de wijken Stadshagen en Westenholte.....	8
Wat voor kerk willen we zijn in 2030?	8
Intensivering samenwerking	8
Financiële onderbouwing voor dit scenario – Stinskerk.....	9
Financiële onderbouwing voor dit scenario – Open Kring	10
Gebouwen	11
Pastorale samenwerking & pionieren	11
Borging voortgang en evaluatie.....	12
Bijlagen:	13
Bijlage 1: Stuurgroep	13
Bijlage 2: Tijdspad.....	13
Bijlage 3: visie op de samenwerking tussen Stinskerk en Open Kring.....	14
Bijlage 4: Nulmeting: Waar staan we nu (2023) als wijkgemeenten?	15
Inleiding	15
Cluster Zwolle-West.....	15
Wijkgemeente 1 – Stinskerk in het kort	15
Wijkgemeente 2 - Open Kring in het kort.....	15
Overeenkomsten tussen beide gemeenten	15
Verschillen in identiteit.....	15
Heilige Huisjes 2018/2019.....	16
Samen sterker.....	16
(gezamenlijke) Beroepsformatie (2024)	17
Gezamenlijke diensten (2024)	17
Bestuurlijke samenwerking (2024)	17
Gedeelde zorgen.....	17
Teruglopende ledenaantallen.....	17
Teruglopende inkomsten kerkbalans.....	17
Inkomsten van leden van 65 jaar en ouder (tov totaal)	18
Teruglopend aantal vrijwilligers.....	18
Teruglopend aantal ambtsdragers.....	18
Teruglopend kerkbezoek maar opkomst digitale kerkbezoekers.....	18

Bijlage 5: Scenario 1 – verder gaan op het pad van samenwerking	20
Welke kansen biedt dit scenario?	20
Bestuurlijk	20
Financiën	21
Wat zijn de belangrijkste uitdagingen van dit scenario?	21
Bijlage 6: Scenario 2 – van samenwerken naar geleidelijk samengaan	23
Welke kansen biedt dit scenario?	23
Bestuurlijk	23
Financiën	23
Wat zijn de belangrijkste uitdagingen bij dit scenario?	24
Bijlage 7: Scenario 3 – van samenwerken naar zo snel mogelijk samengaan	25
Welke kansen biedt dit scenario?	25
Bestuurlijk	25
Financiën	25
Wat zijn de belangrijkste uitdagingen bij dit scenario?	25
Bijlage 8: Scenario 4 – einde aan samenwerking en elders aansluiting zoeken binnen Zwolle	27
Welke kansen biedt dit scenario?	27
Bestuurlijk	27
Financiën	27
Wat zijn de belangrijkste uitdagingen bij dit scenario?	28
Bijlage 9: Scenario 5 – samen iets nieuws beginnen	29
Welke kansen biedt dit scenario?	30
Bestuurlijk	30
Financiën	30
Wat zijn de belangrijkste uitdagingen bij dit scenario?	30

Gebed: Als er muren

Een gebed van ds. Harmke Heuver, voor wie tegen muren oploopt.¹

*Als er muren voor ons staan,
doe ons dan de gaten zien
waar het licht doorheen valt,
waardoorheen we verder kunnen kijken.*

*Als er bergen voor ons oprijzen,
doe ons dan de paadjes zien
waar onze voeten kunnen gaan,
waarlangs we verder kunnen komen.*

*Als de mist ons overvalt,
doe ons dan de kansen zien
om stil te staan, stilte te voelen
waarin we bij U kunnen komen.*

*En God, misschien,
als we moed hebben,
help ons dan het ook te maken:
die gaten, die paadjes, die kansen.*

Amen

- Harmke Heuver

¹ <https://petrus.protestantsekerk.nl/artikel/gebed-als-er-muren/>

Inleiding

Hoe ziet de toekomst van de wijkgemeenten in Zwolle-West eruit? Hoe kunnen de Stinskerk en Open Kring ook na 2030 financieel gezond blijven? Kortom: hoe willen wij kerk zijn in 2030 en daarna? Daar hangt voor ons mee samen de vraag: Voor wie willen we kerk zijn? Het zijn heel grote vragen die de Algemene Kerkenraad heeft neergelegd bij onze beide wijkgemeenten. Vragen waarop we in het afgelopen jaar als samenwerkende wijkgemeenten in Zwolle-West antwoord hebben willen geven.

Beide wijkgemeenten komen met een gezamenlijke reactie op die vragen, omdat we elkaar hebben kunnen vinden in een gezamenlijke toekomstvisie voor onze beide gemeenten. Onze beide wijkgemeenten zijn onderling verschillend qua gezindheid, maar we hebben een manier gevonden waarin we uitgaan van de kracht van deze verschillen. Juist als protestantse gemeenten die van elkaar verschillen kunnen we in Zwolle-West zorgen voor een divers aanbod van diensten en activiteiten. We willen daarbij iedere gemeente laten doen waar deze goed in is en waarin de eigen gemeente gelooft en waarvoor zij zich actief wil inzetten. We willen als kerk aanwezig, zichtbaar en actief zijn in onze eigen wijken Stadshagen en Westenholte. Daarbij willen we ervoor zorgen dat we zoveel mogelijk complementair zijn aan elkaar, door samen te werken om iedere gemeente kerk te laten zijn in- voor en door de eigen wijk.

Het hele proces om tot dit antwoord te komen treft u ook aan in deze reactie. Omwille van de leesbaarheid is ervoor gekozen de opdracht van de Algemene Kerkenraad eerst op te nemen, direct gevolgd door het antwoord dat daarop door de Stinskerkgemeente en de gemeente rond de Open Kring is geformuleerd.

In de bijlagen is vervolgens terug te vinden hoe we tot dit gezamenlijk antwoord zijn gekomen. Een stuurgroep van kerkenraads- en gemeenteleden uit de Open Kring en Stinskerk is in het voorjaar van 2023 met de vragen van de AK aan de slag gegaan. We hebben eerst stilgestaan bij waar we nu staan als wijkgemeenten in Zwolle-West na enkele jaren van samenwerking. Is het mogelijk dat wij in de nabije toekomst een deel van ons pad gezamenlijk kunnen afleggen? Of maakt het spreken over het overbruggen van onze verschillen juist dat we tot het inzicht komen dat het beter is om naast elkaar te blijven staan? En hoe verhoudt zich dat tot algemene ontwikkelingen (bij beide gemeenten voelbaar) binnen de kerk zoals vergrijzing van ons ledenbestand, teruglopende inkomsten, teruglopend kerkbezoek en teruglopende aantallen actieve ambtsdragers en vrijwilligers. In bijeenkomsten van de stuurgroep is vervolgens over de vragen van de AK nagedacht en is besproken welke mogelijke wegen we voor onze wijkgemeenten zien. Daarbij zijn vijf scenario's uitgewerkt die zijn voorgelegd aan beide kerkenraden en die in het najaar van 2023 zijn besproken in onze gemeenten. De uitkomsten van die gesprekken hebben tot een voorkeursscenario geleid dat door beide gemeenten onderschreven wordt. Dat voorkeursscenario is vervolgens uitgewerkt, concreet gemaakt en de financiële gevolgen ervan zijn doorgerekend.

Beide wijken onderschrijven van harte de keuze om als samenwerkende wijkgemeenten voort te gaan, elkaar te ondersteunen, van elkaar te leren, elkaar te inspireren en elkaar te versterken.

Geertje Wijnja,
Helga Vliek,
Hans van Eerbeek,
Jan Willem Bosselaar en
Jacco Dankers.

Opdracht van de Algemene Kerkenraad

De opdracht van de Algemene Kerkenraad (AK) van de Protestantse Gemeente Zwolle (PGZ) is dat de wijkkerkenraden scenario's moeten ontwikkelen met betrekking tot de toekomst van de wijkgemeente en het cluster. E.e.a. moet voorzien worden van een voorkeur en motivatie indien er wordt gekozen voor het afstoten van een kerkgebouw.

Tijdens het gemeenteberaad van de PGZ van 15 februari 2023 is door de AK aangegeven dat er ook buiten clustervorming voorstellen gedaan mogen worden. Uitgangspunt blijft: Minimaal 50% van de inkomsten binnen de wijkgemeente is bestemd is voor Pastoraat en er dient een sluitende begroting te zijn, conform de doelstellingen van het project Heilige huisjes.

Er mogen meerdere scenario's uitgewerkt en ingediend worden. Het College van Kerkrentmeesters (CvK) kan hierbij ondersteunen.

Doelstelling is dat de PGZ ook na 2030 toekomstbestendig is en financieel zelfstandig kan voortbestaan. Verantwoordelijkheid van de AK is om hierover transparantie te verkrijgen en het proces te monitoren.

Vanuit deze verantwoordelijkheid zal de AK de aangeboden plannen uit de wijken in samenhang beoordelen. Het moderamen AK heeft aangegeven dat de uitwerking van de voorstellen uit de wijken voor 01-01-2024² gereed moet zijn. Indien er sprake is van meerdere scenario's mag aangegeven worden welk scenario de voorkeur heeft.

Verantwoording scenario's en beoordelingscriteria

Bij de uitwerking van de plannen / scenario's moet rekening gehouden worden met een aantal factoren;

- De ontwikkeling van het aantal leden;
- De geprognostiseerde inkomsten van de actie kerkbalans;
- Het eventueel inzetten van wijkreserves (inclusief opbrengsten wijk- en/of beheerkassen) en legaten;
- De bemensing van taken door ambtsdragers en vrijwilligers ook voor de langere termijn;
- Het (mogelijk) afstoten van een kerkgebouw;
- De beschikbaarheid van voldoende ambtsdragers om het veranderingstraject te trekken.

Onderbouwing van scenario's, motiveren van keuzes

Visie op gemeente zijn

1. Visie op (samen) gemeente zijn. Al dan niet in een cluster, samen een gebouw delen met behoud van eigen identiteit, keus van een gebouw op basis van geografische ligging, fuseren of andere lichtere vormen van samenwerking. Als voorbeeld de optie: alle PGZ gebouwen afstoten en gezamenlijk verder in één gebouw.

Variabelen / financieel

2. Ontwikkelingen kerkbalans. De hoogte van de inkomsten is van groot belang om tot maatregelen over te gaan. Doorrekening hiervan voor de middel lange termijn (5 jaar), rekening houdend met een dalend ledenaantal. Overzicht aantallen leden per leeftijdscategorie en financiële bijdrage kerkbalans.
3. Mogelijkheden tot verduurzaming van het kerkgebouw. Welke kosten brengt dit met zich mee en welke opbrengsten staan daar tegenover? Hoe vertaalt zich dit in het MJOP³?

² NB: later is uitstel verleend tot 1 maart 2024.

³ Input ontzorgingsprogramma Provincie, 2023

4. Vergroten eigen inkomsten door het ontwikkelen van commerciële activiteiten. Zijn er via commerciële weg inkomsten te genereren? Zo ja, op welke manier en door wie?

Pastoraat

5. Ontwikkeling Pastoraat versus ontwikkeling formatie beroepskrachten. Het in beeld brengen van de effecten van de (afname van) pastorale eenheden t.o.v. de ontwikkeling van de beschikbare formatie beroepskrachten. Visie op samenwerking met collega beroepskrachten en kerkelijk werkers. Uitstroom beroepskrachten door pensioen. Consequenties voor pastorale taken in de wijk.
6. Nieuwe vormen van kerkzijn en pionieren. Mogelijke ervaringen en best practice uit het land, toepassing lichtere (organisatie) vormen van kerkzijn, samenwerking met niet PGZ kerken in Zwolle, mogelijke afbouwscenario's en eventuele ambities met betrekking tot het ontwikkelen van pioniersactiviteiten.

Vrije inbreng

7. Inbreng van eventuele andere ideeën over PGZ breed kerkzijn die voldoen aan gestelde doelstellingen en op de langere termijn invulling kunnen geven aan duurzaam kerkzijn in Zwolle. Uitwerking binnen de gestelde kaders.
Daarbij rekening houdend met de huidige trouwe gemeenteleden die vooralsnog het grootste deel van de inkomsten genereren. Belangrijk is dat zij in het veranderingsproces meegenomen worden en goed geïnformeerd worden door de kerkenraad.

Kerk zijn in-, voor- en door de wijken Stadshagen en Westenholte

Wat voor kerk willen we zijn in 2030?

De beide wijkgemeenten van de Open Kring en Stinskerk willen de komende periode tot 2030 gaan gebruiken om als twee samenwerkende wijkgemeenten zichtbaar en herkenbaar aanwezig te zijn in Zwolle-West. We willen naar buiten gericht zijn, met de ogen op de wijken gericht en een plaats van ontmoeting en verbinding zijn voor onze gemeenten én voor onze wijken Westenholte en Stadshagen.

We willen inzetten op behoud van 2 wijkgemeenten, 2 vierplekken met veelkleurige invulling van diensten, en op 2 locaties in zowel Westenholte als Stadshagen. Door in de komende periode in te zetten op verdere samenwerking kunnen we ons presenteren als twee gemeenten met eigen kleur, gebruiken en identiteit, waardoor we samen voor een veelkleurig Protestants-christelijk aanbod kunnen zorgen in Zwolle-West. Door te kiezen voor samenwerking, kiezen we ervoor deze verschillen naast elkaar te laten bestaan en kunnen we inzetten op die onderdelen waarop we elkaar kunnen ondersteunen. De komende periode kunnen we vervolgens via een geleidelijk en zorgvuldig proces onderzoeken of die verschillen overbrugd kunnen worden.

Door in te zetten op veelkleurigheid kunnen we inzetten op dat wat onze gemeenten te bieden hebben voor de omliggende wijken. Of dat nu een eetgroep betreft, een zangdienst met traditionele liederen, of juist op een vernieuwende vorm van ontmoeting in een Top2000-dienst. Door intensiever samen te werken proberen we te bereiken dat het bezoeken van diensten en activiteiten in de andere gemeente laagdrempeliger wordt. Verder willen we het contact met inwoners en instanties in beide wijken gaan uitbouwen, om relevant(er) te worden voor onze wijk. Wat kunnen wij betekenen voor onze wijk en hoe brengen we dat onder de aandacht?

Intensivering samenwerking

De afgelopen jaren is de samenwerking tussen de Stinskerk en Open Kring steeds verder uitgebouwd. Inmiddels worden er gezamenlijke huiskamergesprekken georganiseerd, werken we aan een gezamenlijk ZWO-project en worden activiteiten zo veel als mogelijk gedeeld met- en opengesteld voor de andere gemeente. De komende periode willen we deze samenwerking verder gaan uitbouwen, waarbij o.a. wordt gedacht om op het gebied van jeugdwerk samen activiteiten te organiseren. Nu wordt rondom gezamenlijke diensten gewerkt met een gezamenlijke nieuwsbrief voor beide gemeenten, maar wellicht dat dit ook structureel gezamenlijk kan worden opgepakt.

Inzetten op verdere samenwerking betekent ook het handhaven van de huidige structuren en de manier van besturen. Als beide wijkgemeenten hebben we te maken met een dalend aantal kerkbezoekers, een minder grote groep van (potentiële) ambtsdragers en andere vrijwilligers. Voortgaan op de huidige voet betekent daarom ook voortgaan met de huidige (steeds kleiner wordende) groep van vrijwilligers en betrokken gemeenteleden. We denken dat dit een verantwoorde keuze is, nu in beide wijkgemeenten de kritische ondergrens voor kerkgangers, ambtsdragers en vrijwilligers (nog) niet bereikt is. Het uitbouwen van de wijkfunctie van onze kerk en onze gemeente vraagt ook inzet van vrijwilligers, maar de ervaring leert dat het soms makkelijker is om voor deze concrete taken vrijwilligers te vinden dan voor ambten die voor langere termijn vervuld worden.

Voor wat betreft het geval één van beide gemeenten met een tekort aan ambtsdragers⁴ kampt, willen beide wijkgemeenten de komende periode gaan onderzoeken op welke wijze we elkaar kunnen ondersteunen. Sinds kort biedt de kerkorde mogelijkheden om de bestuurlijke organisatie van een gemeente 'lichter' in te vullen, door bijvoorbeeld samen met een andere gemeente een college van kerkrentmeesters te vormen. Voor het geval één van onze gemeenten moeite hebben met het vinden van voldoende ambtsdragers, kan dit een oplossing zijn.

Het blijft de komende periode wel belangrijk daarbij de vinger aan de pols te houden om te zien of het haalbaar blijft om alles draaiende te houden. Dat wil uiteraard niet zeggen dat alle bestaande activiteiten voortgezet moeten worden. Het hoort er nu eenmaal bij dat sommige activiteiten stoppen als er onvoldoende vrijwilligers voor te vinden zijn, maar het blijft daarbij van belang om tijdig nieuwe activiteiten te organiseren of als kerkgemeente te ondersteunen door het beschikbaar stellen van faciliteiten zoals ruimte voor ontmoeting. Vernieuwing en verandering kan zo juist zorgen voor nieuwe energie binnen de beide gemeenten. Aandachtspunt daarbij blijft het onder de aandacht brengen van de activiteiten uit de Open Kring in de Stinskerk en vice versa om zo een breder aanbod aan activiteiten aan te bieden.

Financiële onderbouwing voor dit scenario – Stinskerk

De dreigende financiële vooruitzichten uit de meerjarenprognose zijn voor de Stinskerk aanleiding geweest om de eigen financiën scherp tegen het licht te houden. Als gevolg van de besluiten uit Heilige Huisjes zijn al stevige kostenbesparingen gerealiseerd, met ook voor onze gemeente ingrijpende gevolgen. Aan de kostenkant zijn de besparingen daarom beperkt. Door Heilige Huisjes heeft de eigen gemeente wel meer zeggenschap gekregen over de eigen financiën. De belangrijkste financiële doelstelling blijft ook die vanuit Heilige Huisjes, namelijk een sluitende begroting en 50% besteding aan pastoraat. Eén punt aan de uitgavenkant in de meerjarenprognoses hebben wij wel aangepast: door inzet van vrijwilligers lukt het ons structureel om onderhoudskosten een stuk lager te houden dan in de prognoses zijn geraamd onder de 'dotaties MJOP'. Het gaat hierbij om een besparing van zeker € 7.000,- per jaar.⁵

Om de exploitatiebegroting sluitend te krijgen zijn in de eerste plaats de inkomsten van de gemeente via Kerkbalans en de Solidariteitskas van belang. De recente jaren laten zien dat het aantal bijdragende leden daalt, maar dat de bijdrage per (bijdragend) lid wel stijgt. De gemiddelde bijdrage per lid van de gemeente is in de Stinskerk nog lager dan in de andere wijkgemeenten. Als Stinskerk willen we daarom inzetten op het verhogen (bovenop de historische ontwikkeling) van de bijdrage per bijdragend lid, door de gemeente actief te gaan vragen om de bijdrage te verhogen met een bedrag van € 5,- per maand.

Als tweede financiële maatregel wil de Stinskerk de legaten voor de gemeente die in de algemene reserve staan, gaan gebruiken voor (de financiering van) pastoraat. Bij Heilige Huisjes is besloten dat legaten (onder voorwaarden) ingezet kunnen worden voor pastoraat. Het bedrag aan legaten dat (zonder verder oogmerk) voor de Stinskerk gereserveerd staat is ruim € 90.000,-. De regel is dat deze bedragen over een langere periode uitgesmeerd kunnen worden. Als Stinskerk kiezen we ervoor de huidige legaten in te zetten voor de periode van 10 jaar, waardoor jaarlijks een bedrag van € 9.000,- per jaar wordt gereserveerd voor pastoraat als dat voor een sluitende begroting nodig is.

⁴ Het kerkordelijk minimum voor een wijkkerkenraad is gesteld op een predikant, twee ouderlingen, één ouderling-kerkrentmeesters en twee diakenen.

⁵ De Stinskerk voert grote delen van het onderhoud aan het gebouw in eigen beheer uit. Zo staat vloeronderhoud voor € 4.000 per jaar op het MJOP, terwijl dit onderhoud in eigen beheer wordt uitgevoerd. Vervanging van meubilair is voorlopig niet aan de orde (en er zijn bijvoorbeeld nog voldoende stoelen in reserve), de verlichting is laatst grotendeels in eigen beheer vervangen voor LED-verlichting.

Als derde financiële maatregel komen in de Stinskerk de inkomsten uit verhuur in beeld. De Stinskerk genereert ook een bestendig bedrag aan inkomsten door de verhuur van haar (kerk)zalen. Deze inkomsten zijn mede mogelijk gemaakt door de inzet van vrijwilligers en komen binnen op de beheerkas. De inkomsten van deze beheerkas fluctueren enigszins, maar gezien de gemiddelde inkomsten van de afgelopen jaren en rekening houdend met de coronaperiode waarin minder verhuurd kon worden, lijkt het redelijk om tenminste een bedrag van € 15.000,- per jaar te reserveren, met een jaarlijkse stijging van 1 %, om in te kunnen zetten als dat voor een sluitende begroting nodig is.

Tot slot zijn de afgelopen jaren structureel bijdragen overgemaakt aan de wijkkas. Deze bijdragen zijn afkomstig van gemeenteleden die overmaken aan kerkbalans omslachtig vinden, daarin hun weg niet vinden of bij wie het idee blijft bestaan dat door te geven aan kerkbalans het geld niet bij de wijk terecht komt, maar bij 'centraal'. Deze inkomsten komen bovenop de gebruikelijke inkomsten van een wijkkas en het lijkt de Stinskerk daarom redelijk om hiervan tenminste een bedrag van € 3000,- per jaar te reserveren om in te kunnen zetten als dat voor een sluitende begroting nodig is. Indien er in de komende periode toch nog een exploitatietekort zou ontstaan, is de Stinskerk bereid hiervoor de reserves van de beheers/wijkkas in te zetten.

Financiële onderbouwing voor dit scenario – Open Kring

De dreigende financiële vooruitzichten uit de meerjarenprognose zijn ook voor de Open Kring aanleiding geweest om de eigen financiën scherp tegen het licht te houden. Als gevolg van de besluiten uit Heilige Huisjes zijn al stevige kostenbesparingen gerealiseerd, met ook voor onze gemeente ingrijpende gevolgen. Aan de kostenkant zijn de besparingen daarom beperkt. Door Heilige Huisjes heeft de eigen gemeente wel meer zeggenschap gekregen over de eigen financiën. De belangrijkste financiële doelstelling blijft ook die vanuit Heilige Huisjes, namelijk een sluitende begroting en 50% besteding aan pastoraat

Om de begroting sluitend te krijgen zijn in de eerste plaats de inkomsten van de gemeente via Kerkbalans en de Solidariteitskas van belang. De recente jaren laten zien dat het aantal bijdragende leden daalt, maar dat de bijdrage per (bijdragend) lid wel stijgt. Toch blijven we hiermee in de rode cijfers. Ook als Open Kring willen we daarom inzetten op het verhogen (bovenop de historische ontwikkeling) van de bijdrage per bijdragend lid, door de gemeente actief te gaan vragen om de bijdrage te verhogen met een bedrag van € 5,- per maand.

Daarnaast zijn de afgelopen jaren in de wijkkas reserves opgebouwd. Het lijkt daarom redelijk om hiervan een klein deel per jaar te reserveren om in te kunnen zetten als dat voor een sluitende begroting nodig is of wordt.

In het exploitatie overzicht is de voorgestelde bijdrage van de gemeenteleden opgenomen. Hierdoor zijn de totaalcijfers tot en met 2028 niet meer negatief. Of een grotere opbrengst van inkomsten (structureel) te verwachten is, zal de komende jaren snel duidelijk moeten worden. We zullen goed de vinger aan de pols moeten houden.

In 2026 bereikt ds. Cor Baljeu zijn pensioengerechtigde leeftijd (emeritaat). Dit betekent dat voor een nieuw te beroepen predikant op dat moment gekeken wordt naar de financiële armslag van de Open Kring. De verwachting is dat we, met de cijfers van nu, geen 70% predikantsplaats meer kunnen betalen. De financiële cijfers zullen dienovereenkomstig minder negatief uitpakken. Bijkomend effect is dan dat we ook onder de norm van minimaal 50% uitgave aan pastoraat komen. De kerkenraad van de Open Kring wil hierover graag tijdig een gesprek aangaan met de AK.

Gebouwen

In de plannen voor onze gemeenten kiezen we er uitdrukkelijk voor om als twee gemeenten met een eigen gebouw verder te gaan. Dat gebouw is in onze visie onmisbaar om kerk te zijn voor onze buurt en om activiteiten te kunnen ontplooien. In de Stinskerk wordt al hard gewerkt aan het inzetten van het gebouw voor de buurt, waarbij niet enkel de activiteiten uit eigen gemeente worden georganiseerd, zoals de Stinsmaaltijd, Jeugdwerk, VakantieBijbelClub, Bijbelstudie- of gebedskringen. Het gebouw heeft inmiddels een veel bredere functie voor de wijk. Youth for Christ heeft in de Stinskerk een vaste plaats gevonden, om van daaruit hun activiteiten in Westenhofte te ontplooien. Verder wordt het gebouw gebruikt voor jeugdwerk door De Gereformeerde Kerk in Zwolle en wordt inmiddels regelmatig een Alpha Cursus georganiseerd die vooral door mensen van buiten de eigen gemeente wordt bezocht. Ook voor de Open Kring wordt deze buurtfunctie van het eigen gebouw versterkt en uitgebreid.

De keuze voor twee gebouwen is echter ook ingegeven door het gegeven van algemene bekendheid dat bij het samengaan van twee gemeenten dit tot verlies van leden van de 'oude' gemeente leidt. Wij verwachten dat dit effect zich ook voordoet indien we als twee gemeenten naast elkaar blijven bestaan, maar in één gebouw zouden verder gaan.⁶ De verbondenheid met het eigen gebouw is in beide gemeenten immers groot. Het sluiten van één kerkgebouw zorgt derhalve voor het wegvallen van (minimaal) 30% van de gemeenteleden en daarmee ook van 30% van de inkomsten uit kerkbalans en (in het geval van de Stinskerk) het wegvallen van de inkomsten uit verhuur.

Voor de Open Kring zou dat geven dat sluiting van het gebouw van de Open Kring een besparing geeft van € 22.500,- (cijfers 2022) maar een verlies aan de inkomstenkant geeft van € 42.600,- door wegvallende inkomsten uit kerkbalans. Voor de Stinskerk geeft de sluiting van het eigen gebouw een besparing van € 40.500,- (cijfers 2022) maar een verlies aan de inkomstenkant van € 33.000,- aan kerkbalans en € 15.000,- aan wegvallende inkomsten uit verhuur. Hieruit kunnen we dus concluderen dat het sluiten van welk gebouw dan ook geen besparing oplevert. Daar staat dan wellicht de inkomsten uit de verkoop van het gebouw tegenover, maar dat bedrag komt ten goede aan de algemene reserves van de PGZ en kan niet worden gebruikt om in te zetten op pastoraat. Juist het inzetten op meer pastoraat was het speerpunt van Heilige Huisjes en, naar onze mening, ook de huidige opdracht van de AK.

We willen juist vanuit onze vaste plaats in de wijk zichtbaar zijn, activiteiten organiseren voor de wijken en onze deuren openen zodat (wellicht ook niet kerkelijke) activiteiten in onze kerken georganiseerd kunnen worden. We willen ons ervoor inzetten dat onze kerkgebouwen een functie als wijk- en buurtcentrum gaan krijgen, juist nu er vanuit de burgerlijke gemeente vaak een stap wordt teruggezet. Door de samenwerking te zoeken met andere kerken en sociale en culturele organisaties willen we een meer centrale plaats voor ontmoeting en verbinding worden.

Pastorale samenwerking & pionieren

De afgelopen jaren is in zowel de Stinskerk als de Open Kring ingezet op het ondersteunen van de beroepskrachten. In beide gemeenten zijn vrijwilligers actief op het gebied van pastorale zorg, zodat met name ouderen in de gemeente (indien gewenst) bezocht worden. De voorgangers van Stinskerk en Open Kring werken samen op het gebied van vorming en toerusting en gaan zo veel mogelijk voor in de gezamenlijke diensten. De activiteiten worden opengesteld voor gemeenteleden uit beide

⁶ In het gebouw van de Open Kring vindt op zondag al eens in de twee weken een viering vanuit het Zonnehuis plaats, waardoor het praktisch gezien nu niet mogelijk is om twee aansluitende erediensten door twee wijkgemeenten te organiseren.

kerken, terwijl de huiskamerontmoetingen door beide voorgangers worden georganiseerd. In vakantieperiodes nemen de predikanten (en kerkelijk werker) voor elkaar waar, bijvoorbeeld als er sprake is van crisispastoraat.

In de komende periode gaat ds. Cor Baljeu met emeritaat en zal de Open Kring op zoek gaan naar een nieuwe voorganger. In de huidige financiële prognoses wordt uitgegaan van een gelijkblijvende (of toch zo groot mogelijke) formatieplek van die nieuwe predikant. Dat zal dan ook de inzet worden van de kerkenraad van de Open Kring bij het beroepen van een nieuwe predikant. Dit wordt door de Stinskerk van harte ondersteund nu het voor het pastoraat in Zwolle-West goed is dat er een zo groot mogelijke formatie aan professionele beroepskrachten actief is. De voorkeur bij het beroepen van een nieuwe predikant gaat daarbij uiteraard uit naar een voorganger die de samenwerking tussen Open Kring en Stinskerk op de zelfde wijze vormgeeft en wellicht nog verder kan uitbouwen.

Op het gebied van het jongerenwerk zal de samenwerking tussen beide wijken de aandacht blijven vragen. Binnen Westenholte faciliteert de Stinskerk het jongerenwerk door YFC te ondersteunen door het ter beschikking stellen van ruimte in het kerkgebouw en ook door middel van een financiële bijdrage. Bovendien verlenen verschillende gemeenteleden ook praktische ondersteuning bij activiteiten. Op die manier wordt het jongerenwerk vanuit een Christelijk perspectief ondersteund en worden jongeren bereikt die buiten het gezichtsveld van de Stinskerk vallen.

Borging voortgang en evaluatie

De komende jaren moet de voortgang van dit voorkeursscenario worden geborgd. Hiertoe wordt voorgesteld om een beleidsplan op te stellen op basis van het thans uitgewerkte scenario. Dit beleidsplan kan op de relevante delen een gezamenlijk beleidsplan van Open Kring en Stinskerk worden, met op de punten waarop we van elkaar verschillen een 'eigen' accent. Hiermee wordt geborgd dat beide wijkgemeenten zich gezamenlijk inzetten voor het realiseren van de thans geformuleerde doelen. In de gezamenlijke vergaderingen, die tweemaal per jaar plaatsvinden, kan dit verder uitgewerkt en geborgd worden.

Verder is van belang dat periodiek wordt geëvalueerd of de gestelde doelen bereikt zijn en of verdere bijsturing of gerichte actie gewenst is. Als de verhoging van de bijdrage van kerkbalans minder vruchten afwerpt dan gewenst bijvoorbeeld, of als de inkomsten uit verhuur achterblijven bij de prognoses. Het ligt voor de hand dat de kerkrentmeesters hierin een signalerende functie hebben en tijdig bij de kerkenraad melden als de gestelde doelen niet worden gehaald, of als een sluitende begroting om welke reden dan ook in de komende periode niet haalbaar is. De wijkkerkenraad kan vervolgens in overleg treden met de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Gemeente Zwolle om de benodigde acties in gang te zetten.

Bijlagen:

Bijlage 1: Stuurgroep

De stuurgroep bestaat uit Geertje Wijnja, Helga Vliek, Fredy Terpstra (tot september 2023) en Hans van Eerbeek (uit Open Kring) en Jan Willem Bosselaar en Jacco Dankers (uit Stinskerk).

Bijlage 2: Tijdspad

De stuurgroep heeft bij haar werk onderstaand tijdspad gevolgd om te komen tot het thans voor u liggende antwoord op de vragen van de Algemene Kerkenraad. Daarbij is rekening gehouden met de vergaderingen van moderamen/kleine kerkenraad van beide gemeenten, beide wijkkerkenraden en het horen van de wijkgemeenten.

1 mei 2023	kennismaken, brainstormen in Open Kring (hierna: OK)
15 juni 2023	overleg stuurgroep in Stinskerk (hierna: SK)
13 juli 2023	overleg stuurgroep in OK
23 augustus 2023	overleg stuurgroep in Stinskerk
7 september 2023	overleg stuurgroep in OK
11 september 2023	bespreking in eigen KK
2 oktober 2023	bespreken in gezamenlijk moderamen
16/19 oktober 2023	gespreksavonden in Stinskerk en Open Kring over de uitgewerkte scenario's
23 oktober 2023	bespreken in eigen KK (OK)
14 november 2023	overleg stuurgroep in OK
20 november 2023	vaststellen voorkeursscenario in gezamenlijke KK vergadering
21 december 2023	overleg op Kerkelijk Bureau voor doorrekeningen
8 januari 2024	extra wijkkerkenraad SK - inventarisatie hoe kerkenraadsleden in dit proces staan
9 januari 2024	Stuurgroep in Open Kring
23 januari 2024	Stuurgroep in Stinskerk – bespreken finale versie werkdocument en verdere planning
29 januari 2024	bespreking werkdocument in wijkkerkenraad SK – met algehele instemming aangenomen
19 februari 2024	bespreking werkdocument in wijkkerkenraad OK

Na akkoord wijkkerkenraad OK wordt document beschikbaar gesteld voor wijkgemeenten.

10 maart 2024	bespreken werkdocument en besluitvorming kerkenraden met de wijkgemeenten.
12 maart 2024	toezending gezamenlijke reactie aan de AK

Vervolg nadat de Stuurgroep haar werk heeft afgerond:

- Beleidsplan voor komende 6 jaar maken, waar mogelijk gezamenlijk, vanuit de wijkkerkenraden
- Concrete actie op activiteiten in de wijken

Bijlage 3: visie op de samenwerking tussen Stinskerk en Open Kring

Voor de samenwerking tussen de gemeente rond de Open Kring en de Stinskerk is een gezamenlijke visie geformuleerd op de samenwerking in het cluster Zwolle-West. Deze is besproken op een gezamenlijke gemeenteavond op 31 oktober 2019. Deze visie luidt als volgt:

“Vanuit de verbondenheid met de Heer zijn wij elkaar als gemeente rond de Open Kring en Stinskerkgemeente gegeven om vanuit het goede nieuws van het evangelie in vieren, leren, dienen en delen elkaar op te bouwen en aan te vullen en inspirerend present te zijn in Zwolle-West en de omliggende wijken en buurtschappen.

In de komende 3 jaar streven wij naar opbouw van samenwerking, waarbij gezocht wordt naar passende vormen van integratie in bestuurlijke processen (kerkenraad, diaconie, college van kerkrentmeesters) en pastoraat. Voor beide gemeenten worden kansen gecreëerd elkaar tijdens ontmoetingsavonden en gezamenlijke diensten te ontmoeten. Tevens worden er aan beide gemeenten gezamenlijke vorming- en toerustingsactiviteiten aangeboden.

Het resultaat waarnaar wordt gestreefd is een situatie van twee samenwerkende gemeenten in één cluster met een kostenneutrale begroting.”

Bijlage 4: Nulmeting: Waar staan we nu (2023) als wijkgemeenten?

Inleiding

Om duidelijk koers te bepalen, althans, om daar verschillende scenario's voor uit te werken, is eerst nodig om duidelijk te maken waar Open Kring en Stinskerk nu staan. Daarbij wordt ook ingegaan op de identiteit van beide gemeenten. Vervolgens wordt stilgestaan bij hoe beide gemeenten de afgelopen jaren het proces van samenwerken hebben vorm gegeven. Tot slot willen we enkele ontwikkelingen van de afgelopen jaren signaleren, waarmee duidelijk wordt dat we ook de zorgen voor de toekomst met elkaar delen.

Cluster Zwolle-West

Wijkgemeente 1 – Stinskerk in het kort

De Stinskerk is van oorsprong een hervormde wijkgemeente met een confessionele modaliteit. Nu is het een protestantse wijkgemeente met nog altijd een belijdend karakter. Kort gezegd betekent dit dat niet zozeer een “zoeken naar God” de kern van het kerkelijk leven vormt, maar het vertrouwen dat “God ons zoekt” en ons samenbindt in Jezus Christus zijn Zoon.

Wijkgemeente 2- Open Kring in het kort

De Open Kring is de jongste wijkgemeente van de Protestantse Gemeente Zwolle (PGZ) en is gevestigd in de VINEX-wijk van Zwolle: Stadshagen. De Open Kring heeft haar wortels in de gereformeerde wijkgemeente uit Westenholte. De Open Kring presenteert zich graag als een kring, gevormd door mensen die verbinding zoeken met hun geloof. De een wat meer dan de ander, of op een andere manier. De een bezoekt wekelijks onze dienst, de ander zelden of nooit. Maar iedereen kan op z'n eigen manier betrokken zijn bij de Open Kring. Onze naam ‘Open Kring’ is een prachtige metafoor om onze gemeente te karakteriseren.

Overeenkomsten tussen beide gemeenten

Naast tal van voor de hand liggende en overduidelijke overeenkomsten is het goed twee overeenkomsten expliciet te vermelden, omdat hierover soms misverstanden bestaan:

- * Vrouwen op de kansel en in het ambt is in beide gemeenten geaccepteerd. De Open Kring heeft al vrouwelijke voorgangers gehad. In de Stinskerk gaan regelmatig vrouwelijke gastvoorgangers voor.
- * Ten aanzien van seksuele geaardheid bestaat er tussen beide gemeenten ook geen verschil. In de Open Kring en in de Stinskerk kunnen twee mensen van een gelijk geslacht hun huwelijk laten inzegenen.

Verschillen in identiteit

Het is belangrijk om de bestaande verschillen te benoemen. Dit biedt aanknopingspunten om aan te werken, in (h)erkenning en begrip. Uiteraard zijn er naast inhoudelijke, ook praktische verschillen. In de praktijk zijn we meestal actief geweest om te zoeken naar mogelijkheden om praktische verschillen om te zetten in praktische oplossingen.

Avondmaal

Voor de Stinskerk geldt dat belijdende leden en volwassen doopliden en gasten in de gemeente die Christus belijden als Heer en verlosser worden genodigd om deel te nemen aan het Heilig Avondmaal. De vieringen vinden afwisselend zittend aan de Avondmaalstafel, of zittend in de kerkzaal plaats. Er wordt gevierd met brood en wijn (of druivensap).

Kerk zijn in Zwolle West

Voor de Open Kring geldt dat iedereen die de dienst meebeleeft welkom is om het Heilig Avondmaal (soms ook genoemd Maaltijd van de Heer) mee te vieren. De vieringen vinden lopend of in een grote (staande) kring plaats. Er is wijn of druivensap, brood en soms matses.

Liedcultuur

In de Stinskerk worden het Nieuwe Liedboek, Liedboek 1973, Evangelische Liedbundel, Joh. de Heer en Opwekking gebruikt. Soms worden ook nog andere bundels gebruikt. Via de beamer worden soms ook nummers van internet gebruikt.

In de Open Kring is het Nieuwe Liedboek de leidraad. In overleg met predikant/organist wordt soms een lied van internet gebruikt.

Bij gezamenlijke vieringen is meestal de locatie waar de dienst plaatsvindt leidend bij het gebruik van de liedbundel(s).

Onze Vader

In de Stinskerk wordt de “oude” versie nog gebruikt en hardop meegebeden.

In de Open Kring wordt sinds de invoering van de NBV het “Onze Vader” uit die tekst gebruikt. Ook te vinden in de tekst van lied 369d in het Nieuwe Liedboek. Soms wordt het Onze Vader ook gezongen.

Paascyclus

In de Stinskerk wordt in de Lijdensweek op Goede Vrijdag het Avondmaal gevierd.

In de Open Kring wordt in deze week op Witte Donderdag het Avondmaal gevierd, op de Goede Vrijdag wordt aan het einde van de dienst de Paaskaars gedoofd. Op zaterdagavond wordt in de dienst het Licht weer binnengebracht.

In de week voor Pasen worden ook vanaf maandagavond Vespers georganiseerd, een samenwerking van Stinskerk, De Fontein en de Open Kring.

Lectoren

In de Open Kring wordt de schriftlezing veelal verzorgd door een lector. In de Stinskerk veelal door de voorganger zelf. Wat betreft het gebruik van lectoren (in de Open Kring gebruikelijk), wordt bij gezamenlijke viering vaak een praktische invulling gekozen.

Heilige Huisjes 2018/2019

Om te begrijpen waar onze gemeenten anno 2023 staan is van belang om even terug te kijken op het project Heilige Huisjes. In 2018 en 2019 is in dat project gewerkt om kosten te besparen, zodat voldoende geld beschikbaar blijft voor pastoraat en vieringen (het hart van kerk-zijn). Daarbij is besloten om de wijkgemeenten in de Protestantse Gemeente Zwolle te verdelen in clusters, waarbij de Stinskerk en Open Kring samen het cluster in Zwolle-West vormen. De twee kerken in een cluster werken intensief samen, zeker financieel. Uitgangspunt van het besluit van de Algemene Kerkenraad is de 50%-richtlijn: per 31 december 2021 moet de helft van de inkomsten (uit het cluster) worden besteed aan pastoraat en vieringen. Die 50%-richtlijn is in 31 december 2021 gehaald, maar blijft een punt van zorg voor de komende jaren. De 50%-richtlijn is een gezamenlijke (financiële) verantwoordelijkheid van beide gemeenten. Daarbij is nog van belang dat (tijdelijke) tekorten bij de ene gemeente kunnen worden afgedekt door overschotten bij de andere gemeente.

Samen sterker

De afgelopen jaren is de samenwerking tussen beide gemeenten steeds verder van de grond gekomen. Vorming- en toerusting door beide wijkpredikanten wordt gezamenlijk georganiseerd en activiteiten staan open voor gemeenteleden uit beide gemeenten. Steeds vaker worden activiteiten in beide zondagsbrieven vermeld en bij gezamenlijke diensten bevatten de zondagsbrieven ook de nieuwsberichten van beide gemeenten. Jaarlijks worden huiskamerontmoetingen georganiseerd, wat tot goede gesprekken tussen gemeenteleden leidt.

(gezamenlijke) Beroepsformatie (2024)

Ds. Gerlof van Rheenen heeft een aanstelling van 50% bij de Stinskerk.

Ds. Cor Baljeu heeft een aanstelling van 70% bij de Open Kring (*aanstelling eindigt medio 2026 i.v.m. bereiken pensioengerechtigde leeftijd).

Jeroen Knol heeft een aanstelling van 0,2 Fte (1 dag) als kerkelijk werker bij de Stinskerk.

Vacature voor kerkelijk werker bij de Open Kring voor 0,2 Fte (1 dag).

Gezamenlijke diensten (2024)

- Op dit moment worden jaarlijks 6 diensten in de zomerperiode gezamenlijk georganiseerd.
- Eén gezamenlijke dienst in het voor- en najaar.
- Eén gezamenlijke dienst met hemelvaart en oudjaarsavond.
- Sinds 2022 wordt de startzondag gezamenlijk gevierd.
- Met andere gemeenten organiseren we een tentdienst tijdens het Westenholte-festival.
- Met andere gemeenten organiseren we vespers gedurende de Stille Week.

Bestuurlijke samenwerking (2024)

De afgelopen jaren is aan de hand van 'Schuivende panelen' het gesprek gevoerd tussen beide gemeenten. Met de schuivende panelen is inzichtelijk gemaakt waar de stand van de samenwerking zich bevindt en op welke manier de samenwerking intensiever gemaakt kan worden. Dit alles met als doel om mogelijke stappen te zetten om kerk te blijven in Zwolle-West.

In 2024 is de huidige stand van zaken ten aanzien van de bestuurlijke samenwerking als volgt:

- 2 gezamenlijke vergaderingen van de wijkkerkenraden
- 2 gezamenlijke vergaderingen van kleine kerkenraad en moderamen
- Periodieke vergaderingen van ouderlingen, rentmeesters en diakenen
- Diaconale samenwerking via ZWO-project 2023/24

Gedeelde zorgen

Als wijkgemeenten hebben we te maken met ontwikkelingen die spelen binnen de volledige protestantse kerk en welke ontwikkelingen niet aan Zwolle-West voorbij gaan. Het aantal leden daalt, het kerkbezoek daalt, de inkomsten dalen en de vergrijzing van de gemeente neemt steeds verder toe. Dat maakt ook dat een groot deel van de huidige inkomsten van de kerk wordt opgebracht door oudere gemeenteleden. Het is zowel in de Stinskerk als in de Open Kring lastig om voldoende vrijwilligers en ambtsdragers te vinden en te binden.

Teruglopende ledenaantallen

- Open Kring 2015 – 696 bijdragende leden
- Open Kring 2022 – 482 bijdragende leden (-31% t.o.v. 2015)
- Stinskerk 2015 – 542 bijdragende leden
- Stinskerk 2022 – 399 bijdragende leden (-26% t.o.v. 2015)

Teruglopende inkomsten kerkbalans

- Open Kring 2015 – € 161.181
- Open Kring 2022 – € 128.383 (-20% t.o.v. 2015)
- Stinskerk 2015 – € 144.724
- Stinskerk 2022 – € 96.839 (-33% t.o.v. 2015)

Inkomsten van leden van 65 jaar en ouder (tov totaal)

- Open Kring 2015 – 32%
- Open Kring 2022 – 49%
- Stinskerk 2015 – 40% brengt ongeveer 48% van inkomsten in
- Stinskerk 2022 – 56% brengt ongeveer 52% van inkomsten in

Teruglopend aantal vrijwilligers

Binnen de Open Kring zijn op dit moment zo'n 100-130 vrijwilligers actief. Met veel inzet worden de bestaande activiteiten in stand gehouden. Wel constateren we dat opengevallen plekken niet altijd worden opgevuld, maar dat een groep dit zelf oppakt door zich vaker in te zetten. Dit maakt het wel kwetsbaarder. Er zijn eigenlijk extra handen nodig voor diverse activiteiten: kinderkring, jongerenwerk, koffiegroep, coord. lectoren, coord. koffieinloop etc.

Binnen de Stinskerk waren er per 2020 (laatste meetmoment) 170 vrijwilligers actief. Door de inzet van veel vrijwilligers is de afgelopen jaren mogelijk gemaakt dat diensten met beeld en geluid worden uitgezonden, dat de beamer iedere dienst wordt bemenst en ter vervanging van de vaste koster is er een kostersteam opgericht. Sommige commissies of groepen vrijwilligers zouden wat extra steun kunnen gebruiken, omdat in de loop der jaren niet alle vertrekkende commissieleden zijn vervangen. Ook zijn er in de afgelopen jaren commissies samengevoegd, of zijn bepaalde activiteiten gestopt of worden deze minder vaak aangeboden. Binnen de Stinskerk wordt echter nog altijd een groot aantal activiteiten, kringen en groepen georganiseerd door de inzet van een trouwe groep vrijwilligers.

Teruglopend aantal ambtsdragers

De Open Kring heeft, naast de voorganger, per 1 januari 2024 in totaal 11 ambtsdragers (ouderlingen, diakenen & rentmeesters), waarvan er thans 3 vacant zijn. Voor die vacatures wordt thans geworven, maar sommige ambten zoals jeugdouderling zijn moeilijk vervulbaar. Het aantal ambtsdragers in de Open Kring schommelt door de jaren heen, maar laat de afgelopen jaren wel een daling zien. In mei 2009 waren er nog 23 ambtsdragers en in april 2018 waren er 17 ambtsdragers.

Naast de twee beroepskrachten, kent de Stinskerk per 1 januari 2024 in totaal 21 ambtsdragers (ouderlingen, diakenen & rentmeesters). Dat aantal schommelt door de jaren heen. Per februari 2018 waren er bijvoorbeeld 15 ambtsdragers. Alle ambten zijn momenteel vervuld. Door de regelmatig aflopende termijnen van de ambtsdragers moet er wel regelmatig worden gezocht naar aanvulling van de kerkenraad, maar vooralsnog heeft dat niet tot problemen geleid. De afgelopen jaren is daarbij wel gebleken dat het voor sommige ambten soms lastig was om deze te vervullen (bv: scriba, voorzitter).

Teruglopend kerkbezoek maar opkomst digitale kerkbezoekers

Zowel de Open Kring als de Stinskerk kampen de afgelopen jaren met een verdergaande terugloop van het aantal gemeenteleden dat de diensten bezoekt. Deels komt dan door terugloop van het aantal meelevende gemeenteleden, maar deels komt dat ook doordat een aanzienlijk deel van de gemeente de diensten is gaan volgen via de livestream of de diensten op een later moment terugkijkt. Dit aantal is vele malen groter dan het aantal luisteraars van de kerktelefoon uit de periode voor corona. Het aantal gemeenteleden dat zo bij de dienst betrokken is, is daarom veel groter dan het aantal gemeenteleden dat zichtbaar in de kerk aanwezig is. Het is echter een uitdaging waarvoor de beide kerkenraden zich gesteld zien, om deze digitale 'bezoekers' bij de diensten en de rest van het gemeentelven te betrekken.

Kerk zijn in Zwolle West

Tabel kerkbezoekers (2018-2023)		
Stinskerk	2018	8.199 bezoekers (in 47 diensten)
	2023	4.655 bezoekers (in 40 diensten)
Open Kring	2018	8.430 bezoekers (in 51 diensten)
	2023	3.505 bezoekers (in 38 diensten)

Sinds de corona-periode worden de diensten in de Open Kring en Stinskerk ook met beeld en geluid uitgezonden via internet (kerkdienstgemist.nl en Youtube). Voor de Stinskerk komt het aantal wekelijkse kijkers/luisteraars neer op ongeveer 100 meekijkende/meeluisterende IP-adressen. Bij de Open Kring zijn er wekelijks 130 'digitale' gemeenteleden.

Bijlage 5: Scenario 1 – verder gaan op het pad van samenwerking

Het eerste scenario dat is uitgewerkt is een voortzetting van de huidige koers van de wijkgemeenten, namelijk inzetten op een verdere samenwerking tussen de wijkgemeentes Open Kring en Stinskerk. In dit scenario behouden de beide wijkgemeentes hun eigen cultuur, kleur en identiteit. Bestuurlijk behouden beide wijkgemeentes hun eigen kerkenraad en stippelen beiden hun eigen beleid en koers uit.

Omdat de huidige prognoses laten zien dat bij ongewijzigd beleid de cijfers in het 'rood' belanden, wordt hier besproken op welke wijze verder gezocht kan worden naar kostenvoordelen en -besparingen. In dit scenario zetten we vol in op dat wat onze beider gemeentes nu te bieden hebben, zetten we in op wat we de omliggende wijken en buurtschappen te bieden hebben en op wat wijzelf als gemeentes belangrijk vinden. In dit scenario blijven we de komende jaren aanwezig in zowel Westenholte als Stadshagen in onze eigen kerkgebouwen.

Welke kansen biedt dit scenario?

De belangrijkste kans die dit scenario biedt, is dat iedere gemeente zijn eigen kleur en identiteit kan behouden. Dat maakt dat we samen voor een veelkleurig kerkelijk aanbod kunnen zorgen in Zwolle-West. Op dit moment verschillen de beide gemeenten op enkele belangrijke punten van elkaar. Door te kiezen voor samenwerking, kunnen die verschillen gehandhaafd blijven en kan via een geleidelijk en zorgvuldig proces worden onderzocht of die verschillen overbrugt kunnen worden, of dat beter is te concluderen dat op sommige punten beide gemeenten een eigen kleur en identiteit behouden.

Door in te zetten op veelkleurigheid blijft mogelijk om in te zetten op dat wat de eigen gemeente te bieden heeft. Of dat nu een zangdienst met traditionele gezangen betreft, of juist op een vernieuwende vorm van ontmoeting in een Top2000-dienst. Door intensiever samen te werken proberen we te bereiken dat het bezoeken van diensten en activiteiten in de andere gemeente laagdrempeliger wordt.

Bestuurlijk

Dit scenario zet in op het voortzetten van de huidige koers van samenwerking. Iedere gemeente behoudt zijn eigen kerkenraad en zet zijn eigen koers uit via beleidsplan en plaatselijke regeling. Dat betekent niet dat daarmee alles blijft zoals het nu is. Juist niet, want die samenwerking kan anders en intensiever worden georganiseerd. Binnen dit scenario willen we daarom onderzoeken hoe we als Stinskerk en Open Kring de samenwerking verder kunnen intensiveren.

Daarvoor kan inspiratie gezocht worden bij recente landelijke initiatieven zoals 'lichter kerk zijn'⁷ Dat zijn interessante processen, zeker nu wij hiervoor al hebben geconstateerd dat we de afgelopen jaren kleiner zijn geworden en nu we nadenken over de vraag hoe we - al dan niet zelfstandig - verder kunnen.

⁷ <https://protestantsekerk.nl/thema/lichter-kerk-zijn/> en

<https://protestantsekerk.nl/verdieping/samenwerken-tussen-gemeenten-alle-feiten-op-een-rij/>

"Bovendien stelde het synoderapport Lichter ingevuld de indringende vraag aan kleine gemeenten om te bezinnen op de kern. Het rapport noemt vijf basistaken van lokale kerken: het gaande houden van de eredienst, diaconale, pastorale en missionaire inzet en geestelijke vorming." en

"De kerkorde biedt sinds kort mogelijkheden om de bestuurlijke organisatie van een gemeente 'lichter' in te vullen. Dat kan bijvoorbeeld door samenwerking met andere gemeenten. De kerkorde noemt drie samenwerkingsvormen: een commissie, een platform en een gemeenschappelijkheid, vertelt kerkordejurist Gijs de Jong van de dienstenorganisatie."

Financiën

De huidige financiële prognoses zijn gebaseerd op voortgaan op het ingeslagen pad van samenwerking. De keuze voor dit scenario betekent daarom dat binnen de huidige financiële regels moet worden gezocht naar manieren om de inkomsten te laten stijgen en nog verder te besparen op de kosten. Voor beide wijken komt dat neer op extra inspanningen rondom kerkbalans om de bijdrage per bijdragend lid te vergoten. De komende jaren moet de door de vergrijzing te verwachten daling van bijdragende leden worden opgevangen door hogere bijdragen per lid. De inspanningen van beide wijken moeten daarop zijn gericht. Verder kan door zowel Open Kring als Stinskerk actief beleid worden gemaakt om nieuwe leden die in de nieuwe delen van Stadshagen, zoals Breekamp en de Tippe komen wonen te verwelkomen.

Binnen de huidige financiën kan verder worden gekeken naar bezuinigingen binnen de gereserveerde kosten in de Meerjaren Onderhoud Planning (MJOP). Andere geldstromen binnen de wijkgemeenten kunnen worden ingezet om de begroting sluitend te houden, zoals eventuele legaten en eventuele aanvullende inkomsten via wijkkas(sen) en beheerkas. De beheerkas (en dat speelt met name in de Stinskerk) bestaat uit de inkomsten uit verhuur van de gebouwen. Die inkomsten worden voorsnog niet meegeteld om te bepalen of aan de 50% eis wordt voldaan. Met een aanpassing van de methodiek om die 50%-eis te bepalen wordt meer recht gedaan aan de inzet van vrijwilligers.

Meer gezamenlijke diensten

Door in te zetten op het organiseren van meer gezamenlijke diensten, worden kosten bespaard. Er is die zondagen slechts één gebouw nodig in plaats van twee. De kosten voor het openen en verwarmen van een gebouw nemen daardoor af. Ook is er slechts één voorganger en organist nodig. -> Aan het kerkelijk bureau zal worden gevraagd door te rekenen welke besparing meer gezamenlijke diensten oplevert.

beheerkas

De Stinskerk is een gebouw dat niet alleen op zondagen wordt gebruikt. Ook doordeweeks vinden er veel activiteiten plaats. Deels zijn dat activiteiten van, voor en door de eigen gemeente. De Stinskerk wordt echter ook regelmatig verhuurd aan externe partijen. Dat wordt mogelijk gemaakt door de inzet van vrijwilligers van de Stinskerk. Daarvoor ontvangt de Stinskerk inkomsten uit huur. Deze inkomsten worden echter niet meegeteld bij de inkomsten van de gemeente als wordt gekeken of het cluster voldoet aan de 50%-richtlijn. Door de inkomsten uit huur wel mee te tellen, wordt meer recht gedaan aan de inzet van vrijwilligers van de Stinskerk.

-> nader uitwerken.

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen van dit scenario?

In dit scenario worden geen grote financiële kostenbesparende maatregelen genomen. Het risico hiervan gaat zich dan doen voelen bij het aanstellen van nieuwe beroepskrachten. Als er een nieuwe wijkpredikant moet worden aangesteld (bijvoorbeeld als Cor Baljeu met emeritaat gaat, of Gerlof van Rheenen een beroep naar een andere gemeente zou aannemen) moet toestemming worden gevraagd voor de aanstelling van een nieuwe predikant. Voor de vraag hoe groot de aanstelling van deze nieuwe predikant kan zijn worden de financiën en de vooruitzichten van de wijkgemeente bekeken. Afhankelijk daarvan wordt dan bepaald voor hoeveel uur een nieuwe predikant mag worden beroepen. Als voorlopig geen andere of verregaande kostenbesparende maatregelen worden genomen, is aannemelijk dat de nieuwe predikant minder aanstellingsuren krijgt.

Een belangrijke uitdaging in dit scenario van samenwerken doet zich voor als de prognoses negatiever uitvallen. Als de inkomsten sneller dalen dan voorspeld en als de kosten sneller stijgen. Als de extra kostenbesparingen onvoldoende werken en er verdergaande maatregelen nodig zijn. Bij een keuze

Kerk zijn in Zwolle West

voor dit scenario moet er ook dan (uiteindelijk) ook een keuze gemaakt worden ten aanzien van de vierplekken in Zwolle-West. De belangrijkste vraag die daarbij rest is of er dan ruimte is voor twee samenwerkende wijkgemeenten in één gebouw? En als er gekozen wordt voor één vierplek: hoe benutten we als twee verschillende wijkgemeenten één gebouw en hoe zorgen we voor de aanwezigheid van de kerk in de wijk waaruit de vierplek verdwijnt.

Bijlage 6: Scenario 2 – van samenwerken naar geleidelijk samengaan

Het tweede scenario dat is uitgewerkt is een scenario waarin het proces van samenwerking wordt uitgebouwd tot een (op termijn) samengaan van de beide wijkgemeenten tot één wijkgemeente in Zwolle-West.

In dit scenario starten de wijkgemeentes een geleidelijk proces om te komen tot één gezamenlijke wijkgemeente, waarin we in een proces van meerdere jaren onze gezamenlijke cultuur, kleur en identiteit willen gaan vormgeven. Bestuurlijk betekent dat dat beide wijkgemeentes gaan werken om middels een geleidelijk proces te komen tot één gezamenlijk beleidsplan, één gezamenlijke plaatselijke regeling en uiteindelijk tot één kerkenraad en één wijkgemeente.

In dit scenario wordt nadrukkelijk gekozen om aanvankelijk te blijven vasthouden aan de huidige twee vierplekken in de wijken Westenholte en Stadshagen, maar in dit scenario wordt nadrukkelijk de mogelijkheid opengelaten dat wordt gekozen voor (uiteindelijk) één vierplek.

Welke kansen biedt dit scenario?

De belangrijkste kans die dit scenario biedt, is dat we als gezamenlijke wijkgemeenten kunnen gaan werken aan- en met nieuw elan in Zwolle-West. We bundelen onze gezamenlijke krachten en zetten ons in voor een gezamenlijke nieuw op te bouwen gemeente. Vanuit onze veelkleurige kerkelijke achtergronden kunnen we gaan werken aan een nieuwe gemeente die met een breed aanbod Zwolle-West een brede doelgroep van gelovigen aanspreekt. Door te kiezen voor een proces van samengaan wordt nu een belangrijke keuze genomen die voor sommigen van onze gemeenteleden al lang boven de samenwerking 'hangt'. Keuze voor dit scenario biedt duidelijkheid voor de nabije toekomst en geeft dat we ons met vereende krachten kunnen richten op dit proces van samengaan.

Bestuurlijk

Dit scenario zet in op een wijziging van de huidige koers van samenwerking naar een uiteindelijk samengaan van onze gemeenten. Voor dit proces van samengaan wordt geruime tijd (zeker 5 jaar) uitgetrokken om de gemeentes geleidelijk met elkaar te integreren. De verschillende identiteiten maken dat ruim de tijd wordt genomen om deze te bespreken en om daarbij te zien of deze naast elkaar kunnen blijven bestaan in de nieuwe gemeente (bijvoorbeeld door verschillende typen diensten aan te bieden). Als noodzakelijk blijkt dat er één gezamenlijke keuze gemaakt moet worden (bijvoorbeeld over de invulling van het avondmaal) wordt daar een zorgvuldig proces voor doorlopen om de verschillen te bespreken en te zien tot welk gezamenlijk standpunt dit proces leidt.

Iedere gemeente zet zich vanuit de eigen identiteit in voor een gezamenlijke plaatselijke regeling, een gezamenlijk beleidsplan om uiteindelijk te komen tot een gezamenlijke kerkenraad en één gemeente. Als voorbeeld voor dit proces kunnen we kijken bij het proces van samengaan van de wijkgemeenten Adventskerk/Oosterkerk. Deze beide wijkgemeenten zijn via een zorgvuldig proces van meerdere jaren in 2023 gekomen tot de vorming van één nieuwe gezamenlijke gemeente.

Financiën

Gezien de financiële prognoses lijkt een proces van (uiteindelijk) samengaan een financieel verantwoorde keuze. Beide gemeenten worden immers geconfronteerd met stijgende kosten aan (kerk)gebouwen en stijgende loonkosten, terwijl daar steeds minder inkomsten tegenover staan. Een proces van samengaan geeft enkele schaalvoordelen die een grotere gemeente met zich meebrengt. Net als in het vorige scenario moet echter ook hier worden gewerkt aan het vergroten van de inkomsten van beide wijkgemeentes en op het verder bezuinigen op de kosten (zie daarvoor de maatregelen die in het vorige scenario zijn beschreven).

Die financiële voordelen bij een proces van samengaan, verschillen in de tijd. Tot die fusie gerealiseerd is, blijven beide gebouwen in gebruik bij beide gemeenten. Wel kan er hier, net als in het scenario van samenwerken, gekozen worden voor meer gezamenlijke diensten. Een andere optie kan hier zijn om het benutten van de gebouwen meer vanuit een kostenperspectief te bekijken. Als voorbeeld: het gebouw van de Open Kring is energiezuiniger, dus zou de keuze gemaakt kunnen worden om in de winterperiode meer gezamenlijke diensten te organiseren die in de Open Kring worden gehouden. De gezamenlijke diensten in de zomerperiode kunnen dan in de Stinskerk worden georganiseerd, waar juist meer buitenruimte is.

In dit scenario zijn de financiële voordelen het grootst als de fase van samengaan is bereikt. Als eerste is er het samenbrengen van de beroepskrachten. Een tweede voordeel is dat, zodra de gemeenten zijn gefuseerd, er een keuze gemaakt kan worden om in één gebouw verder te gaan. Om toch de aanwezigheid in beide wijken te waarborgen kan in de andere wijk structureel ruimte worden gehuurd om activiteiten in die wijk mogelijk te blijven. Een andere, meer experimentele keuze kan zijn om meer in te zetten op bijvoorbeeld zondagse thuisbijeenkomsten of doordeweekse eet-bijeenkomsten om het gemeentegeroel in beide wijken te behouden. Het huren van ruimte voor activiteiten, zoals gespreksgroepen, eet-bijeenkomsten of jeugdwerk is (vermoedelijk) voordeliger dan de volledige financiële verantwoordelijkheid dragen voor twee gebouwen.

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen bij dit scenario?

De belangrijkste uitdaging in dit scenario is om de gemeenteleden uit beide gemeenten mee te krijgen in het proces van samengaan. Het is een feit van algemene bekendheid dat bij een fusie van twee kerkelijke gemeentes het geen uitgemaakte zaak is dat alle gemeenteleden meegaan naar de nieuwe gezamenlijke gemeente. Kort gezegd is $1 + 1$ bij een kerkfusie niet altijd 2, maar eerder 1,7. Dat gemeenteleden in een proces van samengaan besluiten dat hun kerkelijke toekomst elders ligt is daarom wellicht niet te voorkomen, maar de keuze voor de geleidelijke aanpak in dit scenario probeert te zorgen dat het aantal 'afhakkers' tot een minimum beperkt blijft.

Een andere uitdaging, één die haaks lijkt te staan op het vorige punt, kan juist zijn dat door het kiezen voor een zorgvuldige aanpak van meerdere jaren mensen ongeduldig en ongedurig worden. Een proces van samengaan kent altijd mensen voor wie het te snel, of niet snel genoeg gaat. De uitdaging die wij hierbij zien is om de mensen die sneller willen in het proces te laten functioneren als aanjagers en voortrekkers van de samenwerking. En om de gemeenteleden die een fusie op dit moment niet zien zitten, toch met voldoende vertrouwen in een goede uitkomst mee te nemen in het proces naar (uiteindelijk) samengaan.

Bijlage 7: Scenario 3 – van samenwerken naar zo snel mogelijk samengaan

Het derde scenario dat is verkend is een scenario waarin het proces van samenwerking wordt omgeturnd tot een op korte termijn samengaan van de beide wijkgemeenten tot één wijkgemeente in Zwolle-West. Dit scenario kiest voor het bieden van duidelijkheid. In dit scenario worden lange processen van samenwerken, aftasten en samenvoegen overgeslagen, door direct te kiezen voor het resultaat dat voor veel gemeenteleden al als onvermijdelijk wordt gezien, namelijk één gemeente in Zwolle-West.

In dit scenario kiezen de wijkgemeentes ervoor om zo snel als mogelijk te komen tot één gezamenlijke wijkgemeente. Dit tempo brengt wellicht met zich mee dat we accepteren dat het proces van één gezamenlijke identiteit, cultuur en kleur zullen volgen op de besluitvorming. Dat er grote verscheidenheid bestaat tussen gemeenteleden wordt in dit scenario erkend, maar juist die veelkleurigheid wordt geaccepteerd, waarbij we ruimte geven voor verscheidenheid.

Bestuurlijk betekent dat dat beide wijkgemeentes op korte termijn komen tot één wijkgemeente. Daarbij horen ook één gezamenlijk beleidsplan, één gezamenlijke plaatselijke regeling en één kerkenraad. In dit scenario kan op korte termijn nog gekozen worden om de huidige twee vierplekken in de wijken Westenholte en Stadshagen vast te houden, maar de keuze voor dit scenario en de vorming van één gemeente maakt dat voor de hand ligt dat al snel de keuze voor één gezamenlijke vierplek wordt gemaakt.

Welke kansen biedt dit scenario?

Bestuurlijk

Dit scenario zet in op het op korte termijn wijzigen van de huidige koers van samenwerking naar een snelle samenvoeging van onze gemeenten. Als beide gemeenten zetten we ons vanuit de eigen identiteit in om zo snel als mogelijk te komen één gemeente in één gebouw. Daarbij hoort dat er een gezamenlijk beleidsplan komt, een gezamenlijke plaatselijke regeling en één gezamenlijke kerkenraad. Dit scenario betekent een grote sprong voorwaarts. Het maakt dat in de komende paar jaren de meeste bestuurlijke inzet wordt verwacht om te komen tot één nieuwe gemeente. Daar staat tegenover dat in een vergrijzende gemeente beter nu de bestuurlijke keuzes gemaakt kunnen worden, dan om die keuze vooruit te schuiven naar een tijd waarin er wellicht minder kerkenraadsleden en vrijwilligers te vinden zijn die dit proces in goede banen kunnen leiden.

Financiën

Doordat er in dit scenario wordt gekozen voor een snelle samenvoeging van beide gemeenten en een keuze wordt gemaakt voor één vierplek, zijn de financiële effecten van samengaan van twee gemeenten het snelst zichtbaar. Dit maakt dat er minder geld hoeft te gaan naar gebouwen, omdat er slechts één gebouw betaald hoeft te worden. Dit zorgt er vervolgens voor dat de nieuwe gemeente vooruit kan kijken en meer kan inzetten op meer pastoraat in Zwolle-West. Als Cor Baljeu in 2026 met emeritaat gaat, kan de nieuwe wijkgemeente op zoek naar een nieuwe (tweede) wijkpredikant, waarbij deze financiële ruimte kan worden 'verzilverd'. Ook kan door de gerichte inzet van kerkelijk werkers worden gewerkt aan actief jeugdwerk en het verwelkomen van nieuwe gemeenteleden uit de nieuw te bouwen delen van Zwolle-West.

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen bij dit scenario?

De belangrijkste uitdaging bij dit scenario is de verschillen in gezindte tussen Open Kring en Stinskerk. Eerder in dit stuk zijn die verschillen tussen de Stinskerk en Open Kring beschreven. Die verschillen zijn in dit scenario net zo relevant, omdat de verschillen in identiteit en gezindte ook aanwezig zijn en blijven bij de vorming van één nieuwe gemeente. De uitdaging hier wordt dan ook om mensen de ruimte te geven om binnen de nieuwe wijkgemeente de eigen identiteit te kunnen uitdragen. Dat stelt de gemeente en de kerkenraden voor een uitdaging, want hoe vorm je een nieuwe gemeente als niet alle gemeenteleden hetzelfde denken over belangrijke thema's als wie welkom is aan de avondmaalstafel. En hoe en volgens welke traditie richt je de erediensten in? En welke liedcultuur krijgt de ruimte in de diensten?

De keuze kan dan bijvoorbeeld bij het avondmaal worden gemaakt om de keuze te laten bij ieder gemeentelid. De gemeente geeft dan ruimte voor de individuele keuze van ieder gemeentelid. De gemeente laat een ieder vrij om daarin een eigen keuze te maken. Voor wat betreft de huidige verschillen in liedcultuur en liturgie tussen de beide gemeenten kan worden gekozen om verschillende diensten aan te bieden. Bijvoorbeeld met een ochtend- of avonddienst met een andere invulling. Of door het afwisselen van ochtenddiensten met een dienst in de traditie van de Stinskerk, afgewisseld met een dienst in de stijl van de Open Kring. Als aanvulling daarop kunnen bijzondere diensten worden georganiseerd, bijvoorbeeld gericht op een specifieke doelgroep als jeugd of gezinnen. Op deze wijze biedt de nieuwe gemeente verschillende erediensten, waarvoor beide tradities in ere worden gehouden.

Bijlage 8: Scenario 4 – einde aan samenwerking en elders aansluiting zoeken binnen Zwolle

De keuze voor het vormen van één cluster bestaande uit de Stinskerk en Open Kring is een keuze geweest gebaseerd op geografische nabijheid. Zwolle-west is de afgelopen jaren het snelst groeiende stadsdeel van Zwolle geweest. De nabijheid van de protestantse gemeente in die groeikern is dus gewenst. De opdracht van de AK biedt echter nadrukkelijk ruimte om te kijken buiten het eigen cluster. Omdat uit de prognoses blijkt dat zowel Stinskerk en Open Kring individueel onvoldoende slagkracht hebben om alleen verder te gaan, moet binnen Zwolle (en binnen de PGZ) gezocht worden naar nieuwe partners. Dit scenario kijkt over die eigen grenzen heen en stelt voor dat beide gemeenten zoeken naar aansluiting bij één van de andere wijkgemeentes van de PGZ.

Het proces van samengaan tussen twee gemeenten met een verschillende gezindte is een moeizaam proces. Om te komen tot één nieuwe gemeente met een gezamenlijke (of een vernieuwde) identiteit is veel tijd en inzet van mensen nodig om dit proces in goede banen te leiden. Zwolle kent echter veel verschillende gemeenten en diversen gezindten. Wellicht is het voor veel gemeenteleden in de Stinskerk en Open Kring en dus ook voor de respectievelijke gemeentes eenvoudiger om toenadering te zoeken tot het cluster van Jeruzalemkerk en Sionskerk of juist met de pas gevormde fusiegemeente Adventskerk/Oosterkerk. Bij een dergelijke toenadering kunnen lastige theologische keuzes (bv. kinderen aan het avondmaal) die spelen tussen Open Kring en Stinskerk uit de weg worden gegaan.

Welke kansen biedt dit scenario?

Bestuurlijk

In dit scenario maken beide gemeentes en kerkenraden de grootste omzwaai. Er wordt immers afstand gedaan van de koers die de afgelopen jaren is ingeslagen (samenwerking tussen Open Kring en Stinskerk), en er wordt gekozen voor een geheel nieuwe richting, met nieuwe gesprekspartners en geheel nieuwe problemen en oplossingsrichtingen. De kans die dit scenario biedt is dat de inzet van de gemeente en kerkenraad zich meer kan richten op bestuurlijke samenwerking. Omdat samenwerking wordt gezocht met wijkgemeenten van gelijke(re) gezindte, hoeft de gemeente en de kerkenraad niet ook nog energie te steken in het overbruggen of juist naast elkaar laten bestaan van theologische verschillen.

Wel kost dit scenario op het niveau van de PGZ meer energie, omdat hiermee afstand wordt genomen van de besluitvorming van de afgelopen jaren bij Heilige Huisjes. Er moet contact worden gezocht met de nieuwe partner-gemeenten. De besluitvorming van de afgelopen jaren moet worden opgebroken en aangepast.

Financiën

Dit scenario brengt wellicht de meeste onzekerheden met zich mee. De huidige financiële prognoses voor zowel Stinskerk als Open Kring zijn immers niet positief, waardoor op korte termijn keuzes moeten worden gemaakt om die financiën weer op orde te krijgen. In de fase van nieuwe oriëntatie op een andere wijkgemeente of cluster is dan wellicht niet duidelijk wie voor de financiële situatie verantwoordelijk is (de wijkgemeente of ook al het cluster waarbij aansluiting wordt gezocht).

De meest voor de hand liggende keuzes om de financiën op orde te brengen liggen aan de kostenkant bij de kosten van een eigen gebouw en bij de kosten van eigen beroepskrachten. In dit scenario is wellicht eerst een geruime periode nodig om de nieuwe koers te bepalen, waardoor vooral in de eigen gemeente bezuinigingen moeten worden gevonden. De kans dat de andere gemeenten

hiervoor bij kunnen springen is niet groot, nu alle wijkgemeentes te maken krijgen met tekorten op de korte en middellange termijn.

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen bij dit scenario?

Aansluiting van Open Kring en Stinskerk bij één van de andere clusters geeft een heel andere dynamiek in de samenwerking met de nieuw te kiezen partners dan de huidige samenwerking. Op dit moment is sprake van vrij gelijkwaardige partners nu Open Kring en Stinskerk qua gemeenteleden, beroepsformatie en inkomsten redelijk vergelijkbaar zijn. Aansluiting bij één van de andere clusters maakt dat zowel Open Kring als Stinskerk als kleinste van de afzonderlijke delen aanhaken bij de andere clusters. Daarbij speelt dat die clusters zich qua samenwerking op een eigen tempo aan het ontwikkelen zijn. Adventskerk en Oosterkerk zijn in september 2023 opgegaan in één nieuwe wijkgemeente (wel nog met twee vierplekken). Jeruzalemkerk en Sionskerk bevinden zich nog aan het begin van een proces van samenwerking.

Voor de Open Kring komt het dan neer op aansluiten bij één grote, pas gevormde gemeente Adventskerk/Oosterkerk. Integratie in die nieuwe wijkgemeente ligt dan voor de hand. Voor de Stinskerk speelt dat wordt aangesloten bij twee gemeenten met een nog heel eigen karakter en die nog weinig stappen hebben gezet om tot elkaar te komen. Is er in die verhouding ruimte voor een derde en kleinere partner (of bij welke van de 2 wordt dan eerst aansluiting gezocht)?

De belangrijkste zorg bij dit scenario is ervoor te zorgen dat onze gemeenten in onze wijken aanwezig blijven. Hoe zorgen we voor blijvende aanwezigheid in Zwolle-West? Dat kan wellicht aanvankelijk nog door het eigen gebouw open te houden en in het eigen gebouw te blijven vieren. Maar als de nieuwe cluster-financiën verdere bezuinigingen vragen waarbij wordt gekeken naar de kerkgebouwen van het cluster, is lastig om als kleinste partner te betogen dat het eigen gebouw open dient te blijven en dat er dus elders een gebouw dicht dient te gaan.

Kunnen zowel Stinskerk als Open Kring zich (bestuurlijk en financieel) staande houden als junior partner als aansluiting wordt gezocht bij grotere gemeenten als Jeruzalemkerk en Sionskerk of met de nieuwe fusiegemeente Adventskerk/Oosterkerk?

Bijlage 9: Scenario 5 – samen iets nieuws beginnen

De voorgaande scenario's zijn uitgewerkt vanuit het punt waarop we ons nu bevinden, namelijk vanuit het startpunt van twee verschillende wijkgemeenten die de afgelopen jaar steeds intensiever met elkaar zijn gaan samenwerken. Dit laatste scenario wil juist niet beginnen vanuit het huidige startpunt van twee samenwerkende wijkgemeenten, maar werken vanuit één gedeelde stip op de horizon. Dat einddoel geeft ons vervolgens de duidelijkheid die nodig is om de komende tijd die stappen te zetten die nodig zijn om dat doel te bereiken. Die duidelijkheid kan ons helpen om mogelijke weerstanden te overwinnen. Als we immers weten waar we naartoe op weg zijn, dan weten we ook waar we offers voor brengen.

Wat zou onze visie kunnen zijn? Welke Bron kunnen we aanboren om de energie te vinden om onze gezamenlijke trektocht te maken? Het is best uitdagend om iets proberen voor te stellen wat we nog niet gezien hebben. Het vraagt geloof, te luisteren naar ons hart en te denken zonder beperkingen. Tegelijk hoeven we niet met een blanco vel te beginnen. We hebben een Bijbel die bol staat van de beloften en vergezichten. Uit die Bijbelse beloften en vergezichten komen twee begrippen naar voren. Dat zijn liefde en vrijheid (en eigenlijk ook vreugde). De rode draad door de Bijbel is Gods liefde voor ons mensen. De Bijbel kleurt die liefde in door te vertellen op welke concrete manier die liefde bevrijdend is van alles wat een mens kan inperken, met als ultieme bevrijding de bevrijding van de dood.

Een kerntekst waar dat in geformuleerd wordt is Johannes 3 vers 16. *'Want Gods liefde voor de mensen was zo groot, dat hij zijn enige Zoon gegeven heeft. Iedereen die in Hem gelooft, zal niet sterven, maar voor altijd leven.'* (Bijbel in Gewone Taal) Het is indrukwekkend dat het niet om Gods liefde voor een bepaalde groep mensen gaat. Het gaat om Gods liefde voor alle mensen, voor deze wereld, of zoals in de Griekse grondtekst staat: de kosmos.

Lyrisch is de Bijbel over de waarachtige liefde. Denk aan 1 Korinthe 13. Kunnen dergelijke woorden ons inspireren om ook een visioen te formuleren waar onze gezamenlijke trektocht naar op weg is? Dat zou ons de mogelijkheid geven de beide gemeenten uit te nodigen, met de wind in de rug van het thema van dit jaar: 'Ga mee!'

Als aanzet voor een gedeeld verlangen en droom voor onze nieuwe gezamenlijke gemeente kan een door ds. Van Rheenen bewerkte tekst van Huub Oosterhuis dienen die hij bij één van onze vergaderingen las als opening:

Geïnspireerd door Gods grote liefde voor onze wereld, wil onze gemeente een plaats zijn waar die liefde wordt geleefd en aangemoedigd. Wij gaan met elkaar om in ontelbare nuances van vriendelijkheid en vriendschap, van gedrevenheid en dienstbaarheid, van tact en geduld, van bedachtzame eerbied en meeleven, van trouw en spontaniteit. En wij gaan met de aarde om met verstand en creativiteit, met wijsheid en wetenschap, met volharding en optimisme.

Zo is er bij ons ruimte voor alles wat ten goede is, alles wat zingt en in vervoering brengt, alles wat troost en tot bezinning leidt, en alles wat bijdraagt tot iets meer recht en vrede voor zoveel mogelijk mensen.⁸

⁸ Vrije vertaling door ds. Van Rheenen van een tekst van Huub Oosterhuis uit 'Ik versta onder liefde'.

Welke kansen biedt dit scenario?

Bestuurlijk

Dit scenario is het meest uitdagend, want hoe gaan we dit bestuurlijk vorm geven? Wat doen we met de bestaande structuren, verplichtingen en verbanden. Concreet komt dit wellicht neer op een variant van het eerder uitgewerkte scenario 3, met dien verstande dat hierbij het proces van het vormen van een nieuwe gezamenlijke gemeente zo veel als mogelijk wordt losgekoppeld van hoe we nu ons gemeentelieven hebben georganiseerd. Immers is niet de bedoeling om voort te gaan op de huidige weg, maar samen uit te zoeken hoe we met elkaar gemeente willen zijn om daar dan de goede structuren bij te zoeken.

Financiën

Ook in dit scenario blijft van belang om in de eerste fase van ideeënvorming de financiën van beide wijkgemeenten zo veel mogelijk op orde te krijgen door te bezuinigen waar dat kan en te werken aan een stijging van de inkomsten (zie de voorgestelde acties in scenario 1). Het werken aan een nieuwe gemeente van onderop kan echter ook een manier zijn om met frisse energie meer potentiële gemeenteleden buiten onze huidige gemeenten te bereiken en te mobiliseren.

Wat zijn de belangrijkste uitdagingen bij dit scenario?

De belangrijkste uitdaging in dit scenario is hoe om te gaan met de huidige wijkgemeenten en gemeenteleden. Hoe activeren we onze beider gemeenten om mee te gaan in dit proces. Dat geldt wellicht nog het meest voor de gemeenteleden van de Open Kring. Deze gemeente bestaat dit jaar immers 25 jaar, waardoor sommige van de gemeenteleden dit proces al eerder hebben doorlopen.